

Zajedno u borbu protiv ambrozije

Pelud ambrozije svrstava se u najjače prirodne alergene današnjice te i u Hrvatskoj izaziva tegobe kod 15% stanovništva. Protiv žilave ambrozije moramo zajednički poduzeti oštre mjere

Autorica članka

Dr. sc. Ivana Hrga, dipl. ing.,
voditeljica Odjela za životni i
radni okoliš
Nastavni zavod za javno
zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“,
Zagreb

Peludne alergije karakterizira njihovo periodično pojavljivanje vezano uz razdoblje određene vrste peludi u zraku. Svrbež, pečenje i suženje očiju, kihanje, svrbež vrška nosa, osjećaj njegove neprohodnosti i punoće, povremeno nestanak sluha te obilni vodeni iscjedak simptomi su alergije na pelud. Više od 60 milijuna Europljana pati od simptoma alergijskih bolesti, a u Hrvatskoj alergije zahvaćaju 15% stanovništva. Uočen je trend povećanja obolijevanja bez obzira na rasu, spol, dob i socijalni status te se predviđa da će se broj oboljelih do 2050. godine učestverostručiti. Osim toga, procjenjuje se da godišnje ekonomsko opterećenje prouzročeno alergijskim bolestima u zemljama EU iznosi između 55 i 151 milijarde eura.

Invazivna biljka

Nažalost, Hrvatska se nalazi u epicentru širenja invazivne korovne biljke ambrozije. Područja Mađarske, dio Francuske, sjeverne Italije, Austrije, Ukrajine, Rumunjske i Srbije te kontinentalni dio Hrvatske osobito su „zagađeni“ ambrozijom. Sama biljka može proizvesti iznimno velik broj sjemenki (od 3000 do 60.000) koje se u tlu mogu zadržati i preživjeti nepovoljne uvjete za rast čak dulje od 35 godina. S obzirom na veliku produkciju sjemena i prilagodljivost okolišnim uvjetima lako osvaja nova područja te je danas nalazimo i u priobalnom području od Pule do Dubrovnika. Putovi unosa u okoliš su različiti, primjerice prirodno rasprostiranje sjemena (u krugu manjem od dva metra od biljke), širenje transportnim putovima/prometnicama, kontaminiranim tlom, kontaminiranom stočnom hranom (uključujući hranu za ptice) te rijekama i ostalim vodenim putovima. U vrijeme cvjetanja ambrozija proizvodi golemu količinu peludnih zrnaca koja se mogu, ovisno

o meteorološkim uvjetima, zračnim masama transportirati na velike udaljenosti, od 60 do 200 kilometara, čak i 1000 kilometara uz zadržavanje alergenih svojstava.

Praćenje prognoza

Kasno ljeto (kolovoz i rujan) vrijeme je cvjetanja ambrozije čiji se pelud svrstava u najjače prirodne alergene današnjice. Na području grada Zagreba pelud ambrozije prisutan je u zraku do 78 dana, od toga je 25 dana razina koncentracije u zoni visokog alergijskog rizika.

I danas i u budućnosti važan je izazov smanjiti izloženost stanovništva peludi ograničavanjem raširenosti same biljke, a donesene su zakonske obveze vezane za kontrolu njezina širenja. U Hrvatskoj je razvijena mreža zavoda za javno zdravstvo koji svakodnevno prate dinamiku alergene peludi u zraku. Na mrežnoj stranici Zavoda (www.stampar.hr) svakodnevno se objavljuje alergijski semafor i peludna prognoza za kontinentalni i mediteranski dio Hrvatske. Dostupan je peludni kalendar koji liječnicima i alergičarima služi kao alat za planiranje početka terapije te dnevnih aktivnosti u vrijeme najjačih simptoma alergije vezano uz sezonsko pojavljivanje peludi u zraku. Za korisnike pametnih telefona s iOS i Android operativnim sustavima dostupna je besplatna mobilna aplikacija "Peludna prognoza" koja osigurava svakodnevne informacije o razini peludi za Osijek, Viroviticu, Pulu, Zadar, Split, Dubrovnik i Zagreb te ostale gradove i prognozu za nadolazeće dane.

Što možemo učiniti

Uz preporuku korištenja navedenih alata, važno je pridržavati se i sljedećih savjeta:

- koristiti dostupne informacije i sukladno njima organizirati dnevne aktivnosti,
- tijekom ručnog uklanjanja ambrozije ili košnje zaštititi usta i oči te koristiti zaštitne rukavice,
- izbjegavati odlazak u prirodu za sunčanog i vjetrovitog vremena,
- za odlazak u prirodu izabrati dan nakon kiše jer su tada koncentracije peludi u zraku najniže,

Problem je podcijenjen

„Zdravstveni problemi izazvani ambrozijom su podcijenjeni“, istaknula je dr. Maira Bonini, predsjednica International Ragweed Society, te uputila poziv europskom zakonodavstvu da uvidi težinu problema izazvanih ambrozijom i uključi se u njegovo rješavanje kako bi se smanjio negativan utjecaj na zdravlje.

- nakon boravka na otvorenom pri povratku kući oprati ruke, otuširati se, oprati kosu i presvući odjeću,
- ne sušiti rublje na zraku u vrijeme visokih koncentracija peludi,
- prekriti krevet i zatvoriti prozore u vrijeme najveće koncentracije peludi,
- nositi sunčane naočale i zaštitnu masku,
- izbjegavati pušenje, upotrebu sprejeva protiv insekata i sličnih iritansa jer pojačavaju simptome alergije,
- izbjegavati konzumaciju namirnica koje izazivaju sličnu alergijsku reakciju – lubenice, dinje, banane, tikvice, krastavce, bundeve,
- četkati i prati kućne ljubimce jer oni također skupljaju pelud,
- po mogućnosti boraviti u zatvorenim i klimatiziranim prostorima,
- uzimati redovito terapiju koju je propisao liječnik.

Čvrsta suradnja svih ključnih sudionika (kličičkih i preventivnih zdravstvenih institucija, udruga pacijenata, medija...) nužna je stavka u provedbi aktivnosti radi nastavka pružanja što bolje informacije građanima. Stoga još jednom naglašavamo važnost zajedničkog interesa u borbi protiv ambrozije!

PELUDNI KALENDAR ZA KONTINENTALNU HRVATSKU

	SIJEČANJ	VELJAČA	OŽUJAK	TRAVANJ	SVIBANJ	LIPANJ	SRPANJ	KOLOVOZ	RUJAN	LISTOPAD	STUDENI	PROSINAC
AMBROZIJA												

NISKA - samo iznimno osjetljive osobe imat će tegobe

UMJERENA - većina će alergičnih osoba imati tegobe

VISOKA - sve će alergične osobe imati tegobe

Kalendar izrađen prema originalnim rezultatima NASTAVNOG ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO "DR. ANDRIJA ŠTAMPAR"
dr. sc. Barbara Stjepanović/ Ana Večenaj, dipl.ing.